

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXXIII.

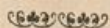
urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

episcopos, Episcopos, Abbates, & alios viros religiosos, id est, laicos. Electi virtutes potius examinatae sunt quam ipsa electio. Nam quamvis major eligentium pars in Petrum Leonis inclinasset, Rex tamen, ex sententia Ecclesiae Gallicanae, Innocentio adhæsit, qui & propriis virtutibus juvabatur & eorum meritis à quibus electus erat. Regem porrò convocasse hoc Concilium testatur his verbis Sugerius: *Quo Rex, ut erat piissimus Ecclesie defensor, cito compunctus, Concilium Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, & religiosorum virorum, Stampis convocat, & eorum consilio magis de persona quam de electione investigans &c.* Existimandum autem non est magnates regni non interfuisse huic conventui. Nam præterquam quòd verba illa Sugerij, & religiosorum virorum, id satis testantur, (juxta modum loquendi à Glabro usurpatum, qui *religiosos laicos* vocat proceres qui Roberti Regis jussu convenerunt apud urbem Aurelianensem) extat etiam dilata ejus rei probatio apud Bernardum Abbatem Bonævalis. Narrat ille, in libro secundo de vita sancti Bernardi Claravallensis Abbatis, sanctum illum ad Concilium illud fuisse evocatum, Regem autem, Episcopos, & proceres communi consilio integrum hoc negotium ejus judicio prorsus permisisse. Vnde pater magnates regni ei Concilio interfuisse. *Vbi verò ad locum ventum est, inquit, celebrato prius jejunio, & precibus ad Deum factis, cum de eodem verbo tractaturi Rex & Episcopi cum Principibus confedisissent, unum omnium consilium fuit, una sententia, ut negotium Dei famulo imponeretur, & ex ore ejus tota causa penderet.*

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

ILLUSTRE est in eam rem testimonium Arnulphi Sagienfis Archidiaconi, tum temporis adversus Gerardum Episcopum Engolismensem Petri Leonis in Aquitania Legatum scribentis. Ait ergo Arnulphus in capite quinto: *Nuntiato in Gallis schismate, dum pro partibus vario favore multi multa loquuntur, fidelisque populus ancipiti raptatur errore, primus Regem catholicus Princeps Rex Francorum Ludovicus occurrit. Is vocatis Episcopis, & omnibus qui probate religionis in Gallis habebantur, convocato etiam clero regniq; majoribus, Concilium statuit generale. Tractatus ille Arnulphi Sagienfis Archidiaconi, qui dein antistes Lexovienfis fuit, editus est ab amicissimo viro Domino Luca Dacherio monacho Benedictino in tomo secundo Spicilegij veterum scriptorum pag. 336.*

Tom. II.

CAPVT XXXIII.

Synopsis.

I. Conciliorum regionum præcipua cura erat, videre ne quid detrimenti caperent antiqua Regis & Ecclesie Gallicanae jura. Procerum presentia justam Episcopis causam subministrabat qua se apud Summum Pontificem excusarent, si recederent ab institutis Curia Romanae. Probatur ex Ivone Carnotensi. Episcopi homagium Regi præstare coacti, quanquam aliud statuisent Romani Pontifices.

II. Probatur item ex literis à clero Gallicano ad Bonifacium octavum scriptis. Ex iis colligitur, non solum Episcopos, sed etiam laicos, censuisse de politia ecclesiastica. Tum, Proceres & populum continere solitos in officio clorum.

III. Hunc coactum obtendebant Episcopi Gallicani, quoties Italicas artes eludere destinaverant. Probatur ex iis que in urbe Bivrigensi contigerunt anno 1226. apud Mattheum Parisium.

I. PRÆCIPUA horum conventuum cura erat, videre ne prætextu novitatum quæ in politiam ecclesiasticam introducebantur, quid detrimenti caperent antiqua Regis & Ecclesie Gallicanae jura. Ea autem erat temporum illorum cautio, ut quoniam deliberatio fieri debebat à corpore Concilij, causarum definitio non permetteretur solis Episcopis, quos jam Vaticani fulmina terruerant, sed magnatum etiam regni sententia adjungeretur, qui personarum ecclesiasticarum corpus compellebant æquitatis rationem habere. Coactus enim ille & efflagitatio laicorum justam Episcopis causam subministrabat, qua se apud Summum Pontificem excusare possent, cum se accommodaverant ad eorum voluntatem. Sed tamen id aliquo exemplo probandum est. Extant autem duo valde illustria. Primum petitur ex Ivone Episcopo Carnotensi: qui ad Paschalem secundum Papam scribens circa annum MCVIII. narrat quid actum fuisset in Curia seu Parlamento quod Rex Philippus primus in festo Natalis Domini habuerat apud urbem Aurelianensem. Agebatur de restitutione Radulfi Archiepiscopi Remensis, ejusque Ecclesie possessione abjudicanda Gervasio. Negotium autem illud Ivo valde urgebat apud Regem. Is verò consensit ut Radulfus se sisteret Curia: mox habenda, in qua agitari posset hoc negotium cum proceribus regni. *Adquievit tandem precibus nostris, inquit Ivo, & concessit ut cum ad Curiam suam, que Aurelianis in Natali Domini congreganda erat, securè adduceremus, & ibi cum eo & cum Principibus regni de hoc negotio, quantum fieri posset salva regni integri-*

O o ij

Vide lib. 4. c. 15.
5. 1.

rate, tractaremus. Verùm id quod sequitur magni momenti est. Nam Radulfus restitutus quidem est, ut Ivo optaverat, sed ea lege, ut homagium ab omnibus Episcopis præstari solitum Regi præstaret. Gregorius septimus, Urbanus secundus, & Paschalis secundus Summi Pontifices prohibuerant in Conciliis Romanis ne Episcopi homagium præstarent Principibus. At Galli nostri his decretis consensum suum adhibere noluerunt. Vnde intelligere possumus Concilia regia non cessisse Romanis quæ jura regia infringebant, ac præterea eadem Concilia adegisse Episcopos regni ad reverentiam erga Principes. *Sed reclamante Curia, inquit Ivo, plenariam pacem impetrare nequivimus, nisi prædictus Metropolitanus per manum & sacramentum eam fidelitatem Regi faceret &c. Quod persuadentibus & impellentibus totius Curie optimatibus, etsi propter mandatorum rigorem minus licebat, factum est tamen, quia ecclesiastica paci & fraternæ dilectioni sic expediebat.* Rogat autem Ivo Paschalem Papam ut factum illud gratum habere velit, quod non alia de causa pravum est quam quòd superiorum prohibitioni contradicat; verùm illud esse tolerandum, quòd neque reparari possit, neque locus sit ultioni: *Ibi consilij & pietatis studeatis visceribus abundare ubi fas non est debitam fortitudinem exercere.*

II. Alterum exemplum petitur ex literis à clero Gallicano ad Bonifacium octavum Papam scriptis. Docent quippe Regem Philippum Pulcrum convocasse Episcopos, Abbatibus, Priores conventuales, Decanos, Præpositos, & procuratores Ecclesiarum cathedralium & collegialium, syndicosque & procuratores urbium & communitatum regni, eos verò, juxta Principis edictum, Parisios accessisse, & in Ecclesia cathedrali congregatos esse anno M C C C I I. die decima mensis Aprilis. In eo conventu, cui Philippus interfuit, oratio Principis per procuratorem ejus audita est. Differuit ergo Archidiaconum Narbonensem Philippo Regi literas Pontificis reddidisse, in quibus duo quædam continerentur. Primum, regnum Franciæ sedi apostolicæ subiectum esse, etiam quoad temporalia. Secundum, quod nihil aliud erat quam primi executio, præcipere Pontificem omnibus Prælatibus, Magistris in Theologia, & Professoribus utriusque Iuris, ut Romam accedant, ad corrigendum excessus & damna quæ Rex, Officiales ejus Barones, & populi inferebant Ecclesiis & personis ecclesiasticis. Quoniam verò ex illa Episcoporum aliorumque virorum absentia oriretur miserrima totius regni vastitas, unde sequeretur perniciēs fidei rarissime sacramen-

torum usus, præter immensam vim auri quæ extra regnum ea ratione asportaretur, vellet Principem, cum consilio hujus conventus, providere ne quid detrimenti Regi, regno, & Ecclesiæ Gallicanæ adferant ea quæ à Summo Pontifice & Ecclesiæ Romana tentabantur circa hæc quæ supra dicta sunt & alia nonnulla capita. Introductas nempe reservationes Beneficiorum, consecrationes Archiepiscoporum & Episcoporum ademptas Episcopis comprovincialibus, Beneficia à Summo Pontifice conferri alienigenis, qui neque in iis resident, neque ullo munere suo funguntur; super hæc, omitti non debere pensiones, novas exactiones, & servitia immoderata, nonnullasque alias novitates, quas Princeps dissimulare ultra non poterat. Tum à Prælatibus, Baronibus, ceteris, & ab unoquoque eorum summo studio postulavit, præcepit tanquam dominus, & ut amicus rogavit, ut se consilio & ope sua juverent, quemadmodum ad id tenebantur ratione fidei quam Principi sponderant. Quippe cupere se seriò studere conservandæ antiquæ libertati, honori, & statui regni sui suorumque subditorum, ac præterea reparandis damnis supra memoratis, ac reformationi regni & Ecclesiæ Gallicanæ. At Baronibus & syndicis communitatum seorsim deliberantibus in hac materia, una omnium vox fuit, reddere se Principi gratias quòd tam præclarum consilium suscepisset, vitam porro se ac fortunas suas lubenter oblaturus periculis, ut regium illud consilium ad effectum perducatur. Addunt autem se novitates illas non toleraturos deinceps, tamen si Princeps eas pati aut dissimulare voluerit. Episcopi verò in epistola sua quam diximus ad Bonifacium aiunt se conatos esse amicos Regis ac Baronum placare ac lenire, ac publicè dixisse eam Summo Pontifici mentem non fuisse ut libertatem regni vel famam Regis violaret. Coactos tamen statim respondere, omni cunctatione remota; adeo ut publicè tunc dictum ad eos fuerit quòd si quis ipsorum contrariam sententiam promeret, haberetur pro inimico Regis & regni. *Ac prædicto, inquit, patenter & publicè universis quòd si quis voluntatis contraria appareret, ex tunc pro inimico Regis & regni notoriè habebatur.* Cùm autem intelligerent in eo positum esse negotium ut si voluntati Regis & Baronum repugnarent, periculum esset ne laici exuerent reverentiam & obsequium in Ecclesiam Romanam & Gallicanam, necessitate illa adactos respondisse adjuvatos se Regem consilio & ope sua pro conservatione personæ ejus, juriisque, honorum, ac libertatis

regni, eos nimirum Episcopos qui ducatus, comitatus, baronias, aliave feuda possidebant, juxta conditiones suorum juramentorum, alios verò, secundum sponfionem fidei. Regi nihilominus supplicasse ut pateretur Episcopos ad Bonifacium accedere, quandoquidem Romano Pontifici obedire tenebantur. Regem verò ac Barones respondisse non permisuros se ut Episcopi iter illud aggredierentur. Cum itaque manifestum foret imminere disfidium inter regnum & Ecclesiam Romanam, cum eis minæ frequenter proponantur pro captione temporalitatis, resque eò devenerit ut pro nihilo habeantur excommunicationes quas ferri circa hæc contingeret, orare se Pontificem ut eam curam his malis adhibeat quæ animorum concordiam possit reducere, tum etiam ut literas revocet quibus eos evocaverat ad Concilium, *vocationis edictum*, ut aiunt Episcopi.

Epistola illa manifestè probat duas observationes à me paulò antè prolatas. Primum quidem, non solum personas ecclesiasticas, sed universum conventum deliberasse de politica ecclesiastica ad prohibendam novitatis introductionem. Tum, Proceres & populum continere solitos in officio clericum, eisque securitatem addere adversus aulae Romanæ terrores.

III. Intelligebant sanè personæ ecclesiasticæ eum agendi modum plurimum valere apud ingenia Curia Romanæ. Itaque quoties privatim eorum intererat, publicè protestabantur non solum non assentiri se Summi Pontificis desideriis, sed etiam Regem & Principes palam obfistere, adeo ut minarentur se vitam ac fortunas suas ea de causa lubenter objecturos periculo. Illustre hujus rei exemplum extat in conventu Ecclesiæ Gallicanae quem anno MCCXXVI. Avarici Biturigum egit Romanus Cardinalis; ut in Henrico tertio narrat Matthæus Parisius. Cum is de negotio Albigenfium disseruisset, secretis conatibus, cum jam plures ex delegatis recessissent, obtinere tentavit ut ratio haberetur petitionis quam Papa faciebat, nimirum ut duarum præbendarum collatio sedi apostolicæ reservaretur, quarum una ad Episcopi aut Abbatis collationem pertineret, alia verò ad Capitulum aut monasterium. Verùm huic petitioni intercesserunt procuratores Capitulorum Ecclesiarum metropolitanarum, asserentes id fieri non posse quin scandalum ingens excitetur in Ecclesia Gallicana, consensum verò quorundam nullius roboris futurum in causa quæ ad publicam omnium utilitatem spectabat. Addunt autem Regi & omnibus Principibus

destinatum esse ei petitioni obfistere: *Cum ferè omnes majores, & generaliter omnes subditi, necnon & ipse Rex, & omnes Principes, parati sint contradicere & resistere usque ad capitis expositionem & omnis honoris privationem; præsertim cum videatur imminere, propter hoc scandalum, subversio regni & Ecclesiæ generalis.* Infrà: *Domine, moveat vos zelus universalis Ecclesiæ: quia si omnium esset universalis oppressio, posset timeri ne immineret generalis discessio, quod Deus avertat.* Verba hæc cum indignatione quadam facta Legati consilium interruperunt: qui palam professus est se, cum in Curia Romana versaretur, nunquam consensisse hujuscemodi exactionibus, & haud dubiè mandatum illud ad se missum esse ea mente ut executioni mandaretur si Imperij aliorumque regnorum consensus accederet.

CAPVT XXXIV.

Synopsis.

I. De Concilio Ecclesiæ Gallicana tempore schismatis ultimi.

II. In iis nihil reperitur adversum regia auctoritatem; qua semper tota integra conservata est. Deliberationes Ecclesiæ Gallicanae spectantur tantum velut consilium Regi datum. Indigent ejus consensu & confirmatione. Debent conservare statuta Conciliorum. Praclara verba Joannis Iuvenalis de Vrsinis Advocati regij referuntur.

III. Carolus sextus conatur extinguere schisma. Eam ob rem congregavit Concilium Gallicanum; in quo decreta est cessio Benedicti XIII. quam is pollicitus erat.

IV. Ex diversis ordinibus constat esse hanc congregationem probatur ex constitutione Caroli. Cavè itaque intelligendus est Archiepiscopus Remensis, qui solius cleri mentionem facit.

V. Ordo observatus in rogandis personarum ecclesiasticarum sententiis explicatus verbis Joannis Iuvenalis de Vrsinis. Simon Gramandus Patriarcha Alexandrinus presuit huic conventui. Ei per legatos presuisse Regem adnotatum est in vita MS. Caroli sexti.

VI. Legati ad Benedictum missi, qui viam cessionis ei proponerent. Vir callidus eorum ingenia elusit. Rursum legatio ad eum missa; itaque ad Bonifacium nonum ab Hispania. Irrito conatu. Dein subtractio ab obedientia Benedicti decernitur in Concilio Ecclesiæ Gallicanae.

VII. Ei restituitur obedientia, opera Ducis Aurelianensis.

VIII. Rursum in congregatione Ecclesiæ Gallicanae anno 1406. agitata est materia cessionis & subtractionis. Quorundam audacia edicto Principis repressa, qui aperte movebantur in viam cessionis & subtractionis. Tum pronuntiat Concilium non toleraturos se deinceps reservationes Beneficiorum aliave ingenia aula Romana. Magni viri interfuerunt huic Concilio.